

วิชาการบัญชี เป็นอุปกรณ์สำคัญในอันจะแสดงรายการค่าไม่เฉพาะที่เกี่ยวกับเงินสดเท่านั้น
แม้รายการอื่น ๆ เช่น สินค้า ลูกหนี้ เจ้าหนี้ ก็แสดงโดยอ้อม ทั้งแต่นั้นเป็นต้นมาการสอบ
บัญชีก็เพิ่มความสำคัญมากขึ้น เป็นลำดับ

เมื่อการขยายตัวออกไปเพื่อการค้ากิจการทุนเพิ่มขึ้น ในที่สุดเมื่อเกินความ
สามารถของคน ก็ต้องชักชวนพวกของ เพื่อนฝูงมารวมกัน เป็นหุ้นส่วนด้วย เพื่อให้ได้ทุนตาม
จำนวนที่ต้องการ เหตุการณ์นี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ต้องแก้ไขการลงบัญชีให้เหมาะสมกับ
ความต้องการใหม่

อาจกล่าวได้ว่าแม่เหล็กกระตุ้นการสอบบัญชีให้ก้าวหน้าเร็วขึ้นก็ แต่ก็
ยังไม่แพร่หลายจน ๔๐๐ ปี ภายหลังจากนั้น การค้าที่เจริญและทวีขึ้นอย่างรวดเร็วมากมาย
ทำให้เกิดมีบริษัทซึ่งมีผู้ถือหุ้นหลายคนแต่มีผู้ดำเนินการน้อยคนรวมหุ้นกันทำการค้า ในภาวะ
ดังนี้เจ้าของหุ้นจึงแต่เห็นความจำเป็นให้มีการสอบบัญชียิ่งขึ้นกว่ากาลก่อน อาชีพการบัญชี
เริ่มก่อร่างสร้างตัวเป็นปึกแผ่น เช่น ในประเทศอังกฤษ ผู้มีอาชีพในการบัญชีก็รวบรวม
กันจัดตั้งสมาคมราชาเตอร์แอกเคาน์แตนต์ ในประเทศฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา รัฐก็
เข้าควบคุมผู้รับทำการสอบบัญชี เป็นต้น

ประเทศที่วิชาชีพสอบบัญชีมีฐานะเจริญก้าวหน้าแล้ว มักกำหนดมาตรฐานการ
สอบบัญชีขึ้นไว้ เพื่อให้องค์การธุรกิจและบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าใจในลักษณะงานของผู้สอบ
บัญชี อันจำเป็นทำให้เกิดความเชื่อถือในผลงานของผู้สอบบัญชีมากขึ้น สำหรับการสอบบัญชี
ในประเทศไทยนั้น แต่เดิมและในปัจจุบันมีมาตรฐานการสอบบัญชีอยู่แล้วโดยปฏิบัติตาม
มาตรฐานการสอบบัญชีที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ในต่างประเทศ (Generally Accepted Auditing
Standards) แต่มาตรฐานดังกล่าวขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจไม่เหมือน
กัน ทำให้ผลงานสอบบัญชีไม่เป็นที่รับนับถือของบุคคลภายนอกอย่างเต็มที่

๒. ความรู้ความสามารถและคุณสมบัติของผู้สอบบัญชี

จุดประสงค์สำคัญในการตรวจสอบงบการเงินของผู้สอบบัญชีก็เพื่อแสดง
ข้อความเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติและความเห็นเกี่ยวกับงบนั้น ๆ ว่าได้แสดงผลตามที่ควร
(fairness of the statements) และงบการเงินนั้น ๆ ได้กระทำขึ้นตามหลักบัญชี
ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่ว ๆ ไป ตลอดจนทำให้หลักบัญชีอย่างเดียวกันกับที่ได้ใช้มาแล้วในงวด
ก่อน ๆ ในการทำหน้าที่ดังกล่าว ผู้สอบบัญชีย่อมถือว่าตนเป็นผู้ที่มีความสามารถในกิจการ

บัญชีและวิธีการสอบบัญชี ซึ่งความสามารถเป็นคุณสมบัติส่วนบุคคล แต่ละคนก็แตกต่างกันไปไม่สามารถวัดผลได้แน่นอน เพื่อเป็นบรรทัดฐานจึงได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้สอบบัญชีตาม พ.ร.บ.ผู้สอบบัญชี ๒๕๐๕ มาตรา ๑๓, ๑๔, ๑๕ และ ๒๕^๒ ดังนี้

ม.๑๓ "ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้มีการสอบบัญชีหรือมีผู้สอบ ทามมิให้ผู้ใดลงนามชื่อรับรองการสอบบัญชีในฐานะผู้สอบบัญชี เว้นแต่

๑. เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต หรือ
๒. เป็นการกระทำในทางราชการ"

ม.๑๔ "เอกสารใดซึ่งกฎหมายบัญญัติให้ผู้สอบบัญชีรับรอง ต้องมีผู้สอบบัญชีได้รับอนุญาตลงนามชื่อรับรองในเอกสารนั้น มิฉะนั้น เป็นอันไม่มีผลตามบทบัญญัติของกฎหมายนั้น"

ม.๑๕ "ผู้ที่จะขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้ต้อง

๑. เป็นผู้ได้รับปริญญาทางการบัญชีหรือประกาศนียบัตรทางการบัญชี ซึ่งคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพสอบบัญชี เห็นว่าไม่ต่ำกว่าปริญญาดังกล่าว หรือเป็นผู้ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตร ~~ใดๆ~~ ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีที่มีการศึกษาวิชาการบัญชี ซึ่งคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพสอบบัญชี เห็นสมควรให้ เป็นผู้สอบบัญชีได้
๒. เคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอบบัญชีมาแล้ว โดยคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพสอบบัญชี เห็นว่าทำหน้าที่ เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้
๓. มีอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์แล้ว
๔. มีสัญชาติไทยหรือสัญชาติของประเทศที่ยินยอมให้บุคคลสัญชาติไทย เป็นผู้สอบบัญชีในประเทศนั้นได้
๕. ไม่เป็นผู้มีความเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
๖. ไม่เคยคงโทษจำคุกในคดีที่คณะกรรมการ เห็นว่า อาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย เกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ
๗. ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ และ
๘. ไม่ประกอบอาชีพอื่นที่ไม่เหมาะสม หรือทำให้ขาดความเป็นอิสระในหน้าที่ของผู้สอบบัญชี

ม.๒๕ "ภายในระยะเวลา ๑๕๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ มี
 ใ้กระทำการสอบบัญชีและลงลายมือชื่อรับรองการสอบบัญชีของนิติบุคคลในประเทศในฐานะ
 ผู้สอบบัญชีมาแล้ว เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๕ ปี โดยลงลายมือชื่อรับรองการสอบ
 บัญชีไม่น้อยกว่าปีละ ๕ นิติบุคคล และมีลักษณะตาม ม.๑๕ อนุมาตรา ๓-๔ ผู้นั้นมีสิทธิยื่น
 คำขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้"

นอกจากผู้สอบบัญชีต้องมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดดังกล่าวข้างต้นแล้ว
 เพื่อให้การปฏิบัติงาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้สอบบัญชีควรมีบุคลิกลักษณะดังนี้
 ประการแรก ผู้สอบบัญชีจะต้องมีความรู้ทางบัญชีอย่างกว้างขวางทั้งในหลักวิชาและในทาง
 ปฏิบัติ สามารถจะใช้ความรู้ที่งานที่ตนจะต้องทำโดยไม่วิตกเคอะครอน แม้ว่าจะเป็น
 งานที่ตนยังไม่เคยทำก็ตาม ผู้สอบบัญชีควรจะต้องทำบัญชีนั้นได้ด้วยจึงจะสอบโดยลัดดี หาก
 ชาติคุณสมบัติอื่นแล้วการสอบบัญชีจะบกพร่องไป ทางที่ผิดก็ต่อ ถ้าไม่เข้าใจรายการใดแล้ว
 อย่าปล่อยให้รายการนั้นให้ผ่านไปจนกว่าจะสอบตามจนเป็นที่พอใจ ควรยึดคณินให้มั่น แต่มี
 ผู้ที่ไม่ปฏิบัติความรอบคอบ เพราะเกรงว่าการซักถามจะแสดงว่าตนไม่มีความรู้ ขอมปล่อยให้
 รายการนั้นผ่านไปทั้ง ๆ ที่ตนไม่เข้าใจโดยหวังว่าคงจะเป็นที่เรียบร้อย หากทำเช่นนั้น
 บ่อย ๆ แล้วจะเกิดตกเป็นนิสัยขึ้นและจะพาตนไปสู่ความยุ่งยากเสียหายในภายหลัง ทาง
 ที่ผู้สอบบัญชีพึงปฏิบัติในกรณีเช่นนี้ก็ต่อ คือซักถามให้ถกเรื่องจากเจ้าหน้าที่ในกิจการนั้น
 หรือเจ้าของ เพื่อให้ได้ข้อความอันจำเป็นไว้จารึกต่าง ๆ ได้ การซักถามนั้นย่อมจะต้อง
 กระทำให้รอบคอบรายละเอียด หาไม่แล้วจะแสดงว่าตนไม่เข้าใจกิจการนั้น แต่หากกระทำ
 ไปโดยซื่อแล้วผู้สอบบัญชีจะได้รับความยกย่องนับถือยิ่งกว่า

ผู้พิพากษาศาลสูงในประเทศอังกฤษคนหนึ่ง (Lord Lindley) กล่าวไว้ใน
 คดีของลอนดอนคอนและ เยน เนอราสแบงค ว่า "ผู้สอบบัญชีต้องซื่อ ต้องไม่รับรองสิ่งซึ่งตนไม่
 เชื่อว่าเป็นความจริงว่าจริง และจะต้องระมัดระวังความสมควรพร้อมด้วยความระมัดระวังก่อนที่ตน
 จะเชื่อว่าที่ตนรับรองนั้น เป็นความจริง"

ถ้าความเห็นของผู้สอบบัญชีแตกต่างกับความเห็นของผู้จ้างในหลักสำคัญแล้ว
 ผู้สอบบัญชีจะต้องมีกำลังใจกล้าพอจะยึดมั่นในความเห็นของตนโดยปราศจากความเกรงกลัว

จะต้องมีลักษณะเป็นบุคลากรมีไหวพริบ มีมานะอดทน อ่อนโยน ซื่อสัตย์ และไม่รับส่งลายมือ
ชื่อในรายงานหรือคำรับรอง จนกว่าจะได้หลักฐานครบถ้วนตามที่คนกองการแล้ว หรือส่ง
ลายมือชื่อโดยได้รับคำรับรองว่าหลักฐานที่คนกองการนั้นจะได้ในวันรุ่งขึ้น

ผู้สอบบัญชีจะต้องระวังระไวอยู่เสมอ ต้องไม่ให้งานที่ทำอยู่กลายเป็นเครื่องจักร
หรือเดินไปตามราง ต้องแม่นยำเพราะมีหน้าที่ตรวจการกระทำผิดของคนอื่น ต้องปฏิบัติตาม
โดยเป็นแบบแผน เพื่อมิให้งานที่ปฏิบัติขาดความถูกต้องหรือความคล่องตัว ต้องจัดวางแต่ก็ไม่ใช้
สงสัย ผู้พิพากษา Lopes กล่าวไว้ในคดี King v. S. K. S. ซึ่งเกิดในประเทศอังกฤษว่า
"ผู้สอบบัญชีไม่จำเป็นต้องเป็นนักสืบหรือตามที่กล่าวกันว่า เริ่มทำงานด้วยความสงสัยหรือ
ความนึกกลัวความผิดพร่องแล้ว" และผู้พิพากษา Romer กล่าวไว้ในคดีของ บริษัทที่ชื่อคือ
เทเบิลไฟรอนซ์ จำกัด ซึ่งเกิดขึ้นในประเทศอังกฤษเช่นกันว่า "ถ้าในกรณีของผู้สอบ
บัญชีปฏิบัติกรณการพร่องในหน้าที่อันเคร่งครัดของผู้สอบบัญชีแล้ว ข้าพเจ้าเข้าใจว่าจะอาจ
เหตุที่คนทวิ ๆ ไปได้เคยปฏิบัติกรณการมาด้วยความระมัดระวังและด้วยความชำนาญยิ่ง เป็นข้อ
แก้ตัวไม่ได้"

คุณสมบัติข้อสุดท้ายซึ่งสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าข้ออื่น ซึ่งผู้สอบบัญชีควรมีอย่างยิ่ง
คือ ปฏิภาณไหวพริบที่จะแลเห็นทางใดทางเสีย ไหวพริบที่เห็นสิ่งใดควรทำไม่ควรทำ

๓. หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้สอบบัญชีไว้

ดังนี้

ม. ๑๑๔๓ "บุคคลนั้นต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชีคนหนึ่งหรือหลายคน
ตรวจสอบแล้วนำเสนอเพื่ออนุมัติในที่ประชุมใหญ่....."

ม. ๑๒๑๓ "ให้ผู้สอบบัญชีทุกคน เขาตรวจสอบสรรพสมุดและบัญชีของ
บริษัทในเวลาอันสมควรโดยทุกเมื่อและในการอื่นเกี่ยวกับสมุดและบัญชี เช่นนั้น ให้ไปตาม
สอบสวนกรรมการหรือผู้อื่นซึ่ง เป็นตัวแทน หรือ เป็นลูกจ้างของบริษัทใดไม่ว่าคนหนึ่งคนใด"

ม.๑๒๑๔ "ผู้สอบบัญชีต้องทำรายงานว่าด้วยงบดุลและบัญชีขึ้นต่อที่ประชุมสามัญ

ผู้สอบบัญชีต้องแถลงในรายงานเช่นนั้นด้วยว่า ตนเห็นว่า งบดุลย์ใดทำโดยถูกต้องครบถ้วนว่าสำคัญให้เห็นการงานของบริษัทที่เป็นอยู่ตามจริงและถูกต้องหรือไม่"

ข้อความข้างต้นนี้แสดงให้เห็นความมุ่งหมายของกฎหมายโดยชัดแจ้งว่า ผู้สอบบัญชีจะต้องแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับงบดุลย์โดยกล่าวว่า

- (๑) งบดุลย์ใดทำโดยถูกต้อง คือ ถูกต้องตรงกับสมุดบัญชี ไม่มีรายการกลหล่นขาดหายหรือเกินความจริง และ
- (๒) งบดุลย์นั้นแสดงให้เห็นการงานของบริษัทคือฐานะของบริษัทที่เป็นอยู่ตามจริงและถูกต้อง

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๔ สภาผู้แทนราษฎรได้ตรากฎหมายทำเรื่องแห่งประเทศไทย และกฎหมายการรถไฟแห่งประเทศไทยขึ้น วางบทบัญญัติว่าด้วยรายงานของผู้สอบบัญชีขององค์การทั้งสอง มีใจความและกำหนดการปฏิบัติทำนองเดียวกันที่ใช้กันอยู่ในต่างประเทศ พระราชบัญญัติทั้งสองมีข้อความดังต่อไปนี้

พระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย

ม.๕๐ "ผู้สอบบัญชีต้องทำรายงานว่าด้วยข้อความคำชี้แจงอันควรแก่การสอบบัญชีที่ได้รับตลอดจนความสมบูรณ์ของสมุดบัญชีที่การรถไฟแห่งประเทศไทยรักษาอยู่ และต้องแถลงด้วยว่า

- (๑) งบดุลย์และบัญชีซึ่งตรวจสอบนั้นถูกต้องตรงกับสมุดบัญชีเพียงไรหรือไม่
- (๒) งบดุลย์และบัญชี ซึ่งตรวจสอบนั้นแสดงการงานของการรถไฟแห่งประเทศไทยที่เป็นอยู่ตามจริงและตามที่ควร ตามข้อความคำชี้แจงและความจริงของผู้สอบบัญชี เพียงไรหรือไม่ "

พระราชบัญญัติการทำเรื่องแห่งประเทศไทย

ม.๔๖ "ผู้สอบบัญชีต้องทำรายงานว่าด้วย

(๑) ข้อความคำชี้แจงอันควรแก่การสอบบัญชีที่ได้รับ

(๒) ความสมบูรณ์ของสมุดบัญชีที่การทำเรื่องแห่งประเทศไทย

รักษาอยู่ และต้องแถลงควยว่า

๑. งบดุลย์และบัญชีซึ่งตรวจสอบนั้นถูกต้องกับสมุดบัญชี

เพียงไรหรือไม่

๒. งบดุลย์และบัญชีซึ่งตรวจสอบนั้นแสดงการทำงานของ

ทำเรื่องแห่งประเทศไทยที่เป็นอยู่ตามจริงและตามที่ควร และตามข้อความคำชี้แจงและความรู้ของผู้สอบบัญชี เพียงไรหรือไม่"

แม้ว่ากฎหมายนี้จะบังคับเฉพาะองค์การของรัฐบาลตามที่ระบุไว้ก็ตาม แต่ก็เป็นการแสดงให้เห็นวิวัฒนาการของการสอบบัญชี รายงานผู้สอบบัญชีตามบทบัญญัติข้างต้นนั้นจะต้องกล่าวถึง

๑. ผู้สอบบัญชีได้รับข้อความคำชี้แจง เกี่ยวกับบัญชีที่ตนสอบว่าเป็นที่พอใจ

หรือไม่

๒. สมุดบัญชีที่ผู้สอบบัญชีตรวจสอบนั้น มีครบถ้วนอันจะแสดงให้เห็นการ

งานของกิจการนั้นหรือไม่

๓. งบดุลย์และบัญชีถูกต้องตรงกับรายการในสมุดบัญชีหรือไม่

๔. แสดงความเห็นว่างบดุลย์และบัญชีที่กล่าวนั้นแสดงการทำงานตามที่ เป็น

จริงและที่ควรโดยพิจารณาจากข้อความคำชี้แจงที่ผู้สอบบัญชีได้รับ

หน้าที่ผู้สอบบัญชีไม่ใช่การรับรองงบดุลย์ว่าถูกต้อง หน้าที่มีเพียงรายงานต่อผู้ถือหุ้นว่าตามความเห็นของตนงบดุลย์นั้นถูกต้องหรือไม่ แต่ในการรายงานผู้สอบบัญชีจะตรวจสอบบัญชีตามหลักวิชาประกอบด้วยความสันติชำนาญตามสมควร เพื่อความว่างบดุลย์นั้นถูกต้องหรือไม่ งบดุลย์ที่ส่งให้ผู้สอบบัญชีอาจถูกต้องตรงกับสมุดบัญชีของบริษัทแต่อาจไม่ตรงกับความจริงก็ได้ ถ้าหากว่าผู้สอบบัญชีทราบว่าจะไม่ถูกต้องตรงตามความจริงแล้ว จะรายงานต่อผู้ถือหุ้นว่าตน เห็นว่างบดุลย์นั้นถูกต้องตามสมุดบัญชี เท่านั้นก็ยอม เป็นรายงานไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด

ปัจจุบันนี้การสอบบัญชี เป็นวิชาที่ถือว่ามีค่ามากแห่งหนึ่ง ความสำคัญของการสอบบัญชีจะมีมากขึ้นตามลำดับ เมื่อการอุตสาหกรรม การค้า และการพาณิชย์ขยายตัว และเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น เพราะเมื่อการอุตสาหกรรมและการค้าขยายตัว ความต้องการทุนเพื่อการประกอบกิจการก็จะมีมากขึ้น การระดมทุนภายในประเทศก็จะกระทำโดยกว้างขวางยิ่งขึ้น เช่น ชักจูงให้ประชาชนทั่วไปซื้อหุ้นของบริษัท ชักจูงให้ให้นำเงินไปฝากธนาคาร และชักจูงให้มีการออมทรัพย์ในรูปของการประกันชีวิตมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการกู้ยืมเงินจากธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่นก็จะมีมากขึ้น ควบคู่กับความสำคัญของการสอบบัญชี มิใช่จำกัดอยู่แต่เพียงลูกค้าของผู้สอบบัญชีเท่านั้น หากแต่มีความสำคัญต่อสาธารณชนและต่อทางราชการอีกด้วย

ความสำคัญทางค่านาสาธารณชน งบดุลย์และงบการเงินอื่นที่ผู้สอบบัญชีรับรอง จะถูกนำไปใช้เพื่อประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การซื้อขายหุ้นในตลาดหุ้น การขอกู้เงินจากธนาคาร นอกจากนี้ งบดุลย์และงบการเงินก็อยู่ในความสนใจของผู้ฝากเงินกับธนาคาร หรือผู้ต้องการทำการประกันชีวิตไว้กับบริษัทประกันชีวิตอีกด้วย เพราะแหล่งที่จะทราบฐานะและความมั่นคงทางการเงิน แหล่งแรกก็คือ งบดุลย์และงบการเงินอื่นของกิจการ เพราะงบการเงินเหล่านี้เปิด เผยต่อสาธารณชน ใครที่ต้องการสำเนางบดุลย์ก็อาจซื้อหาได้จากบริษัทที่เกี่ยวข้อง หรือขอคัดสำเนาได้จากสำนักงานจดทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง กระทรวงเศรษฐกิจ ดังนั้น ผู้สอบบัญชีจึงมีหน้าที่รับผิดชอบความถูกต้องของงบดุลย์และงบการเงินต่อสาธารณชน

ความสำคัญทางค่านาราชการ งบดุลย์และงบการเงินอื่นที่ผู้สอบบัญชีรับรองแล้ว ก่อให้เกิดความเป็นธรรมทางค่านาภาษี เพราะเป็นที่เชื่อได้ว่างบดุลย์และงบการเงินนั้น ๆ แสดงถึงฐานะของกิจการตามจริงและตามที่ควร นอกจากนี้กฎหมายยังระบุให้กิจการส่งงบดุลย์และงบการเงินที่ผู้สอบบัญชีรับรองแล้วไปยังกระทรวง เศรษฐกิจ ๑ ชุด เพื่อเป็นหลักฐานอีกด้วย

ในการที่ผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือคณะบุคคลแต่งตั้งผู้สอบบัญชี เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบบัญชีของบริษัทจำกัด ทางหุ้นส่วนหรือกิจการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของผู้ถือหุ้น

๘

ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคล หรือคณะบุคคลนั้นเป็นประการสำคัญ ผู้สอบบัญชีและผู้แต่งตั้งผู้สอบบัญชี ย่อมมีความสัมพันธ์กันทำนองเดียวกับทวิการ ทวิแทน จะต่างกันก็แต่เพียงว่าผู้สอบบัญชี เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ เกี่ยวกับการสอบบัญชี ผู้สอบบัญชีในฐานะทวิแทนจึงมีหน้าที่ความรับผิดชอบในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เทียงธรรม และเพื่อประโยชน์ของผู้แต่งตั้งผู้สอบบัญชีซึ่งเป็นทวิการ และในฐานะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระทางการเงิน ผู้สอบบัญชีจะต้องมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ไม่กระทำหรือละเว้นการกระทำใด ๆ ซึ่งคามหลักแห่งวิชาชีพการสอบบัญชีแล้วไม่พึงกระทำหรือพึงละเว้นอันจะทำให้เสื่อมเสียประโยชน์ของผู้แต่งตั้งผู้สอบบัญชี หรือให้เสียความเที่ยงธรรม แก่ผู้เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้สอบบัญชีย่อมล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับต่าง ๆ ของกิจการหรือของบุคคล ถ้าหากนำไปเปิดเผยก็อาจเป็นที่เสียหายแก่ผู้เกี่ยวข้องด้วย เหตุนี้ผู้สอบบัญชีจึงจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เทียงธรรม และเป็นที่ไว้วางใจแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย อันจะยังผลให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวผู้สอบบัญชีและวิชาชีพการสอบบัญชี และบังเกิดผลดีแก่ส่วนรวม และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรวมทั้งผู้สอบบัญชีด้วย